

קטר בין טהרן לשלוחיה: תחזוק נכסי הציר בצל ירידת ההשפעה האיראנית

שותפה למערב אך מגבה את ציר "ההתנגדות" - הפרדוקס הקטרי
בזירה האזורית

מאת נועה לזימי | מרץ 2026

אמיר קטר (תצלום: Roman Yanushevsky)

עיקרי הדברים

- קטר אינה תומכת במאמץ המלחמתי מול איראן, אלא פועלת לשמר ערוצי דיאלוג עם טהרן ודוחפת לסיום הלחימה.
- תרומתה המבצעית מוגבלת, בין היתר בשל הכדאיות הנמוכה של הבסיס האמריקאי באל-עודייד, ובשל הסתייגות קטרית משימוש בו לצרכים התקפיים.
- על רקע היחלשות איראן, קטר עשויה למלא תפקיד משלים בתחזוקת נכסי הציר – ובראשם חמאס בעזה וחיזבאללה בלבנון.

- על ישראל להציג את קטר כשחקן דו-ערוצי ולהמחיש את השלכות קשריה עם גורמי הצי האיראני
- מומלץ לדון בהרחבת התחולה של הצו הנשיאותי האמריקאי, המסווג שלוחות של "האחים המוסלמים" כארגוני טרור גם ביחס לקטר
- יש להמליץ על העתקה הדרגתית של בסיס אל-עודייד למדינה אחרת.
- יש לפעול להגברת הפיקוח על ההשפעה הקטרית בזירות עזה ולבנון, באמצעות התניית הסיוע בהתקדמות בפירוק מנשק, הגברת השקיפות ופיתוח חלופות אזוריות דרך שחקנים מתונים.

יחסי קטר-איראן

לאיראן וקטר יחסים קרובים, ובשנים האחרונות נחתמו ביניהן הסכמים בילטרליים. אחת הסיבות לקרבה בין השתיים היא העובדה שהן חולקות את שדה הגז הטבעי הגדול בעולם. מעבר לכך, איראן תמכה בקטר לאחר החלטת מדינות המפרץ ב-2017 להטיל עליה חרם, ובמהלכו [גדל](#) ייבוא הסחורות מאיראן לקטר במידה רבה. זמן קצר לאחר ניתוק היחסים הדיפלומטיים בין קטר למדינות המפרץ [שלחה](#) טהרן מטוסי מזון אחדים לקטר כדי להקל על המחסור שנגרם כתוצאה מהחרם המסחרי.

בפברואר 2022 אירחה קטר את נשיא איראן דאז, אברההים ראיסי. בעקבות הביקור נחתמו [14 הסכמים](#) להעמקת שיתוף הפעולה בין שתי המדינות על פני מגוון תחומים: תעופה, מסחר, חינוך, תרבות ועוד. המדינות החליטו [להעמיק](#) את הקשרים גם בתחום הביטחון ואכיפת החוק, לרבות הטיפול בהברחות סמים דרך הים. כשלושה חודשים לאחר מכן ביקר אמיר קטר, השייח' תמים, בטהרן והביע את תמיכתו בקידום המאמצים להחייאת שיחות הגרעין. ראיסי תיאר את ביקורו [כנקודת מפנה](#) ביחסים בין שתי המדינות.

מערכת היחסים הידידותית אינה חפה מקשיים. טהרן ודוחא לא ראו עין בעין את נושא סוריה, בייחוד בשנים הראשונות של מלחמת האזרחים. בעוד שהאיראנים תמכו באופן עקבי במשטר אסד, ששימש עבורם מרכיב מרכזי בציר ההתנגדות, קטר [תמכה](#) באופוזיציה הסורית, ויחד עם סעודיה קראה להשעיית סוריה מהליגה הערבית ולהוצאת הסגל הדיפלומטי של מדינות מועצת שיתוף הפעולה של המפרץ מדמשק. בנוסף, למורת רוחה של טהרן, קטר היא בעלת ברית מרכזית של ארה"ב מקרב המדינות שאינן חברות בנאט"ו, ובמסגרת השותפות האסטרטגית ביניהן מארחת את הבסיס האמריקאי הגדול ביותר במזרח התיכון באל-עודייד – בסיס שהיה בין היעדים לתקיפה גם במלחמה הנוכחית.

קיימת גם תחרות כלכלית מובנית סביב שדה הגז המשותף, דרום פארס, אם כי לא עימות גלוי: קטר, שהקדימה בפיתוח ובהשקעות, מפיקה במשך שנים כמויות גדולות יותר, בעוד איראן מתמודדת עם עיכובים בעיקר בשל סנקציות ומגבלות טכנולוגיות. במרץ של השנה שעברה דווח כי איראן חתמה על חוזים בהיקף של כ-17 מיליארד דולר עם חברות מקומיות כדי להקים מערכת להגברת לחץ במאגר. שר הנפט האיראני הדגיש את חשיבות המהלך על רקע הצורך להדביק פערים מול דוחא, והחשש מפני [זליגת גז](#) לצד הקטרי.

חרף מתחים אלו, מהדפוסים המדיניים עולה כי קיימות בין השתיים הבנות ואף שיתוף פעולה עמוק. דוחא [סייעה](#) לטהרן לצמצם פגיעה ביציבות המשטר האיראני בזמני משבר פנימי. דוגמה

בולטת לכך ניכרה במהלך מונדיאל 2022, כאשר קטר פעלה לבקשת טהרן נגד פעילי אופוזיציה איראניים. גם בזמן מחאות 2009, בעקבות הבחירות באיראן, עולה ממסמכי [ויקיליקס](#) כי רשת אל-גיזירה המזוהה עם קטר סיקרה את האירועים באופן מצומצם, ככל הנראה מתוך התחשבות באינטרסים של איראן. הטיה זו באה לידי ביטוי גם בסיקור מחאות מהסא אמיני שפרצו בספטמבר 2022, סיקור שעורר ביקורת מצד גורמים בעולם הערבי על אימוץ הנרטיב האיראני.

מבצע "שאגת הארי"

לא המתקפה האיראנית בסיום מבצע "עם כלביא" על הבסיס האמריקאי בדוחא, ואף לא הטילים ששיגרה איראן במהלך מבצע "שאגת הארי", גרמו לזעזוע של ממש ביחסים. במקרה הראשון קטר אומנם גינתה פומבית את האירוע, אך הסברה הרווחת היא שככל הנראה קיבלה התראה מראש מאיראן.

ב"שאגת הארי" עלתה התוקפנות האיראנית רמה, עם הרחבת המתקפות לעבר נכסים אזרחיים בקטר, ובמרכזם תשתיות אנרגיה. בימיה הראשונים של המלחמה [דווח](#) כי שני כטב"מים שוגרו לעבר מתקנים חיוניים ובהם ראס לפאן, מרכז הגז הטבעי הנוזלי הגדול בעולם. מניתוח צילומי לוויין של בלומברג עולה כי הנזק שנגרם היה [מוגבל](#) יחסית, ללא פגיעה פיזית חמורה במתקנים. לאחר כשבועיים פגעו טילים איראניים ישירות בחלק מיחידות הייצור במתחם וגרמו לשרפה ולנזק לתשתיות; לדברי [מנכ"ל "קטר אנרגי"](#) המתקפות גרמו להשבתה של כ-17% מכושר הייצוא הקטרי, עם אובדן הכנסות המוערך בכ-20 מיליארד דולר בשנה.

לאחר הפגיעה בתשתיות אזרחיות ובשדה התעופה הבינלאומי חמד השתמשה דוחא ברטוריקה חריפה יחסית כאשר דובר משרד החוץ טען כי "[איראן תידרש לשלם מחיר](#)", וכי מתקפות מהסוג הזה "[לא יעברו ללא תגובה](#)". בהמשך הביע ראש ממשלת קטר, השייח' מוחמד בן עבד א-רחמן אל-תאני, תחושת בגידה מצד איראן לנוכח חלקה המרכזי של קטר במאמצים להגיע לפתרון דיפלומטי לפני המלחמה. דוחא אף [יירטה](#) שני מטוסי קרב איראניים שחדרו לשטחה האווירי והודיעה על [מעצרו](#) של שתי חוליות של משמרות המהפכה האיראניים שנחשדו בביצוע פעולות ריגול וחבלה. בנוסף, קטר [החליטה](#) על גירושם של שני דיפלומטיים איראניים, אם כי לא השגריר עצמו.

לצד זאת, עושה רושם כי הביקורת הקטרית על איראן היא במידה רבה מהשפה ולחוץ, שכן מעבר לצעדים אלו, רובם ככולם צעדים של הגנה עצמית, לא שברה דוחא את הכלים מול איראן ואינה צפויה לקחת חלק במהלך צבאי נגדה, אם יתגבש כזה בקרב מדינות האזור. יתרה מכך, טרם המלחמה [הובילה](#) קטר מאמץ אזורי לבלימת ההסלמה במאמצי תיווך, ואף הבהירה כי לא תאפשר לארה"ב להשתמש בבסיס אל-עודייד שבשטחה לצורך תקיפה נגד איראן.

בניגוד לסעודיה ולאיחוד האמירויות – אשר אף אם משדרות כלפי חוץ מסרים של ריסון, תומכות בהמשך הלחימה מתוך שאיפה להחלשת המשטר האיראני ואף להפלתו, גם במחיר נזקים כלכליים וביטחוניים – הרי שקטר, יחד עם כוויית ועומאן, [דוחפות](#) להפסקה מיידית של הלחימה. בדוחא מנסים לצמצם ככל האפשר את הסיכונים לתשתיות אנרגיה רגישות, ואת ההפסדים מהיותה נפגעת עיקרית של חסימת מצר הורמוז. כבר בגל המתקפות הראשון נגד מתקני אנרגיה בשטחה הזדרזו הקטרים [להודיע](#) על עצירת הייצור, אף על פי שמידת הנזק המצומצמת לא הצדיקה זאת. הדבר

מעלה את החשד כי קטר קיוותה להשתמש בזינוק המחירים ככלי להפעלת לחץ בינלאומי להפסקת המלחמה.

בקטר מקפידים מעת לעת להשמיע ביקורת מדודה כלפי איראן כחלק מציפוף שורות עם מדינות המפרץ ועם ארצות הברית, אך בפועל אינם מתרגמים עמדה זו לניתוק קשרים. אדרבה, מכלול ההתנהלות הקטרית מצביע על מאמץ מתמשך לשמר ערוצי דיאלוג עם טהרן ואף לפייסה. כך, למשל, אופי הסיקור של אל-ג'זירה נוטה למסגר את איראן כצד המותקף ולהציג ביקורת מרוככת כלפיה, בוודאי בהשוואה לארה"ב ולישראל.

במקביל, קטר פועלת בערוצים פרגמטיים לצמצום הסיכונים הישירים עבורה כפי שעולה מדיווחים על ניהול מגעים שקטים מול איראן, לרבות בחינת צעדים כלכליים שנועדו להפחית את האיום עליה. באתר JFeed פורסם דיווח המחזק את הטענה כי קטר נערכת למצב שבו לא תושג הפסקת אש במסגרת הסכם מול ארה"ב, ובוחנת את האפשרות להפשיר כ-6 מיליארד דולר מכספים איראניים המוחזקים בבנקים קטריים, בתמורה להפסקת התקיפות האיראניות נגדה.

נראה כי קטר לא הוכיחה עד כה תרומה משמעותית למאמץ המלחמתי גם בהיבט המבצעי, בדגש על הכדאיות האסטרטגית הפחותה של הבסיס האמריקאי המרכזי באל-עודייד. קרבתו הגאוגרפית לאיראן הופכת אותו לפגיע במיוחד וליעד מיידי בעימות. במקביל, תלות במדינה מארחת כמו קטר מטילה מגבלות מדיניות על שימוש התקפי, כך שהבסיס אינו בהכרח זמין לכל סוג פעולה, ובפרט לתקיפות ישירות מול איראן. לכן, אף שהוא נותר נכס לוגיסטי ופיקודי מרכזי, הכדאיות היחסית שלו כפלטפורמה קדמית לעימות בעצימות גבוהה נתפסת כמוגבלת יותר, והדבר כבר מתבטא במגמה של פיזור כוחות והסטת חלק מהנכסים ההתקפיים לאזורים חלופיים ופחות פגיעים במפרץ, או באי דייגו גרסיה.

אם כן, במקביל למאמציה להציג תדמית של שותפות עם המערב ושיוך למחנה אנטי-איראני יחד עם מדינות נוספות באזור, קטר מקפידה לשמר דיאלוג ויחסים תקינים עם טהרן, ונראה שמבחינתה לעת עתה לא נחצה קו אדום שישכנע אותה לפעול אחרת. קו זה מציב את קטר במתח מול האינטרס האמריקאי, שלעת עתה תומך בהמשך הפעלת לחץ צבאי על איראן להשגת יעדים אסטרטגיים רחבים יותר.

קטר וחמאס

בתחילת מרץ הודיעה קטר לארה"ב על כוונתה לגרש בכירי חמאס משטחה בשל היעדר הגינוי מצידם כלפי איראן לאחר המתקפות על דוחא ומדינות האזור. מעבר להפגנת הסולידריות המצופה מחמאס כלפי הפטרון המרכזי שלו, ייתכן כי איום זה נובע מביקורת שנשמעה בחוגים של "האחים המוסלמים" בנוגע לשותפות של קטר עם ארה"ב. לא נראה שיש כוונה אמיתית לממש את האיום, שכן הצהרות מסוג זה הופרחו בכמה הזדמנויות לאורך השנים על ידי דוחא, כאשר בפועל הנהגת חמאס המשיכה לחיות חיי פאר ונוחות בשטחה. כך או כך, בהצהרה זו הקטרים קיוו להרוויח כמה נקודות בווינגטון ובד בבד להעביר מסר לחמאס ש**קרא** לאיראן, ימים ספורים לאחר דרישה זו, להפסיק את המתקפות על המדינות השכנות.

חרף הצעדים הטקטיים והמסרים כלפי וושינגטון, אין בכך כדי להעיד על שינוי מהותי במדיניותה; קטר אינה צפויה לסגת מתמיכתה בחמאס וככל הנראה תמשיך להיות תורמת מרכזית לרצועה. לפי

נתוני משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA), נכון ל-2026 תרמה קטר קרוב ל-17 מיליון דולר במסגרת תוכנית הסיוע לרצועה. במשך כעשור קודם לכן הזרימה קטר לעזה, לרוב בתיאום עם ישראל, קרוב ל-1.5 מיליארד דולר, כאשר חלק מהמימון יועד לתשלום משכורות לפקידי חמאס. בפברואר 2026 **דווח** על התחייבות קטרית על סך כמיליארד דולר לתמיכה ביוזמת "מועצת השלום" במסגרת יישום שלב ב' של תוכנית טראמפ, שכעת מוקפא.

לאורך השנים האחרונות נטלה קטר על עצמה תפקיד מרכזי בשיקום רצועת עזה לאחר סבבי הלחימה. היקף ההרס שנגרם במלחמת "חרבות ברזל" עשוי לפתוח פתח למעורבות מחודשת ומשמעותית של דוחא בתהליכי השיקום. יש להבין את פעילות שיקום התשתיות וההשקעה במיזמי חינוך ובריאות ככזו שנועדה לאפשר את **חידוש** השליטה האפקטיבית של חמאס ברצועה, תוך מינוף החדירה הקטרית העמוקה לליבת המערכת האזרחית.

באוקטובר 2025 נפגשה בדוחא שרת המדינה הקטרית לשיתוף פעולה בינלאומי עם סגן יו"ר חבר הנאמנים של האוניברסיטה האסלאמית בעזה. לפי הודעת משרד החוץ הקטרי, הפגישה עסקה ב"דרכים לתמיכה בחינוך ברצועת עזה". זאת בהתאם לדפוס של תמיכה מתמשכת במערכת החינוך בעזה, הכוללת מימון רחב לשיקום מוסדות אקדמיים ומתן מלגות והכשרות, באמצעות **יוזמת AI Fakhooora**. במסגרת זו הוקצו עשרות מיליוני דולרים לשיקום אוניברסיטאות שנפגעו בסבבי הלחימה, בהן גם האוניברסיטה האסלאמית. מעבר להיותה סמל פוליטי ותודעתי, על פי אתר צה"ל, האוניברסיטה **שימשה** את חמאס להכשרה, פיתוח אמצעי לחימה, גיוס כספים ושימור קשר הדוק עם הנהגת הארגון, וככל הנראה בשל כך הייתה בין המטרות הראשונות שתקף צה"ל לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר.

באמצעות מעורבותה בשיקום ובחינוך ככלי להכשרת נוכחות ארוכת טווח ברצועה, קטר חותרת לעצב את "היום שאחרי" בהתאם לחזונה, הכולל שימור ואף חיזוק מעמדו של חמאס. בכנס אנשי הדת של "האחים המוסלמים" באיסטנבול, שנערך באוגוסט שעבר בחסות קטר וטורקיה, הוצגה תפיסה ברורה לגבי הממשל העתידי הרצוי מבחינתן בעזה, העומדת בניגוד לתוכניות המערב ומדינות האזור המתונות. בכנס הובעה **תמיכה** בלתי מתפשרת בחמאס, שהוצג כתנועת התנגדות לגיטימית והרואית שיש לסייע לה בכל דרך לחיסול "פרויקט הכיבוש הציוני". מכאן, ונוכח תמיכתן המקיפה בארגון הטרור הזה במהלך העשורים האחרונים, אנקרה ודוחא צפויות לקדם את ניהולה האזרחי של עזה על ידי גוף שלטוני בהשתתפות חמאס כשותף עיקרי ולגיטימי בשלב ראשון – ואף בלעדי בהמשך הדרך.

קטר וחיזבאללה

המעורבות הקטרית בלבנון מתאפיינת ב**בשילוב** של דיפלומטיה, סיוע כלכלי וניסיון לצבור השפעה פוליטית, תוך מינוף קשריה הן עם ארה"ב והן עם איראן. בכך היא ממצבת את עצמה כשחקן שמסוגל לתווך ולהשפיע בזירה שבה מדינות ערב אחרות, בדגש על סעודיה, צמצמו את נוכחותן.

בינואר השנה **התחייבה** קטר להעביר כ-480 מיליון דולר לשיקום כפרים בדרום לבנון. קטר העבירה סכומים ניכרים ללבנון גם לאחר מלחמת לבנון השנייה ולאחר פיצוץ נמל ביירות ב-2020. ניסיון העבר **מלמד** כי סיוע כזה תרם לחיזוק חיזבאללה, שנהנה מהשיקום המהיר ומהקרדיט הציבורי, ועלול גם כיום לסייע לו לשמר את כוחו, לעכב רפורמות ולמנוע שינוי במאזן הכוחות בלבנון.

מעבר לסיוע ההומניטרי, קטר משקיעה בתחומי האנרגיה והגז. כך למשל, בינואר 2023, כשלושה חודשים לאחר חתימת ההסכם בין ישראל ללבנון על סימון הגבול הימי, רכשה "קטר אנרגי" נתח של 30% בקונסורציום בינלאומי שבו שותפות גם החברות טוטל הצרפתית ו-ENI האיטלקית, שנועד לבצע חיפושי גז מול חופי לבנון.

כמו כן, לצד מדינות אירופה ואחרות, קטר משמשת כעורך חמצן לצבא לבנון. במהלך ביקורו בביירות בינואר השנה נפגש שר החוץ הקטרי מוחמד אל-ח'ליפי עם הרמטכ"ל הלבנוני, בין היתר לצורך תיאום מענק קטרי נוסף בהמשך לשורת העברות כספיות שהעבירה דוחא בשנים האחרונות לצבא לבנון. באפריל 2025, במהלך ביקורו של נשיא לבנון ג'וזף עאון בדוחא, הודיעה קטר על חידוש המענק בסך 60 מיליון דולר למימון משכורות חיילי צבא לבנון. בנוסף התחייבה דוחא לספק כלי רכב צבאיים במטרה לסייע במשימות הצבא וחילוץ הגבול.

בהקשר זה, הפער בין דפוסי הסיוע האמריקאי והקטרי משקף פער מהותי בגישה כלפי סוגיית פירוק חיזבאללה מנשקו. הסיוע האמריקאי לרוב ניתן בכפוף להתחייבות של ממשלת לבנון לפעול לפירוק ארגונים חמושים, ובראשם חיזבאללה, והוא נועד לבנות את יכולות צבא לבנון לפעול נגד תשתיות ונשק של ארגונים אלו, כך שהוא משמש גם תמריץ וגם כלי ביצוע למימוש ההתחייבות.

מנגד, כפי שעולה מדו"ח של מרכז עלמא שפורסם בדצמבר 2025, הסיוע הקטרי ניתן באופן ישיר ומהיר, ואין עדות למנגנוני פיקוח, באופן שמגביר את החשש לזרימת משאבים בלתי מבוקרת בסביבה שבה חיזבאללה פועל. על סמך מעורבותה המקיפה בלבנון, לקטר יש אינטרס לשמר את הסטטוס קוו ולא לעורר עימות פנימי בלבנון, מה שמחזק את ההערכה כי היא אף מפעילה לחץ נגדי על בירות להימנע מצעדים דרמטיים, בפרט פירוק חיזבאללה מנשקו.

חמור מכך, בעבר הועלו חשדות נגד דוחא בדבר מתן סיוע מתמשך לארגון הטרור. תחקיר של "פוקס ניוז" שפורסם באוגוסט 2020 מציג, על בסיס מסמך מודיעיני שהועבר על ידי קבלן ביטחוני פרטי, טענות שלפיהן קטר הייתה מעורבת לכאורה מאז 2017 במימון ובהעברת אמצעי לחימה לחיזבאללה, כולל שימוש בגופים אזרחיים ככיסוי להעברות. לפי הדיווח, גורמים בכירים, ואף בני משפחת המלוכה, היו מודעים או מעורבים בפעילות, ובמקביל נטען כי נעשה ניסיון לשלם כסף כדי למנוע את חשיפת הפרשה.

אם כן, דפוס המעורבות הקטרית בלבנון אינו מתיישב עם האינטרסים האמריקאיים והישראליים: בעוד שווינגטון מבקשת לקשור סיוע להתקדמות בהחלת ריבונות המדינה ולצמצום כוחם של ארגונים חמושים ובראשם חיזבאללה, הסיוע הקטרי משמש כמנוף לחץ על בירות בכיוון ההפוך. מעורבות זו אף התעצמה על רקע צמצום הנוכחות של שחקניות אזוריות מתונות יותר, ובהן סעודיה, ובכך גדל משקלה היחסי של קטר בזירה הלבנונית. בתוך כך, ובהינתן האינטרס הקטרי בשימור הסטטוס קוו, מעורבות זו עשויה בפועל לעכב צעדים מהותיים לפירוק חיזבאללה מנשקו, ובכך לפגוע ביעדים הביטחוניים שהוגדרו על ידי ארה"ב וישראל.

סיכום, משמעויות והמלצות

קטר אינה צפויה לנתק את קשריה עם איראן, גם לנוכח שחיקת מעמדה האזורי של טהרן וחרף הטילים שנורו לשטחה. הפגיעה בתשתיות אזרחיות, בדגש על מתקני אנרגיה, הן תמריץ עבורה להביא לסיום המלחמה בהקדם האפשרי ולהימנע מהסלמה נוספת. בתוך כך, מעורבותה בהקשרי

הלחימה – הן בהיבט הכדאיות שבהמשך החזקת הבסיס האמריקאי בשטחה והן במאמציה לקידום הפסקת אש – אינה מתיישבת בהכרח עם האינטרס האמריקאי והישראלי לייצר את התנאים להפלת המשטר האיראני, ואף עלולה לעודד מהלכים המאפשרים את התאוששותו.

לצד זאת, נראה כי קטר נוקטת מהלכים מוגבלים יחסית שנועדו לאותת על השתייכות למחנה האנטי-איראני – במידה הנדרשת בלבד – בין היתר על רקע תלותה במטריית ההגנה האמריקאית ורצונה להימנע מעימות עם מדינות המפרץ החפצות בהפלתו. התנהלותה, ובפרט המאמצים שנקטה בעבר למניעת הסלמה מול איראן וכיום לקידום הפסקת הלחימה, מעידה כי אין היא מכוונת לשרפת הגשרים מול טהרן, ואף פועלת להבטחת ערוצי דיאלוג תקינים עימה גם בעתיד.

מאפייני מדיניות החוץ הקטרית – איזון בין מחנות ושימור ערוצי השפעה מקבילים – מרמזים כי בתקופות של חולשה איראנית דוחא עשויה אף להעמיק את מעורבותה מול זרועות הפרוקסי כדי לשמר את מנופי השפעתה. קטר עלולה למלא תפקיד משלים בתחזוקת נכסי הציר, ובראשם חמאס בעזה וחיזבאללה בלבנון, באמצעות מימון שיקום אזרחי, פעילות הומניטרית והשקעות כלכליות ועסקיות – כלים המאפשרים חיזוק בפועל של תשתיות הכוח החברתיות והפוליטיות של ארגונים אלה גם ללא תמיכה צבאית ישירה. כך, דוחא עלולה לתחזק את יכולת התפקוד והלגיטימציה של שלוחות איראן, תוך שמירה על מרחב הכחשה סביר ועל יחסיה עם המערב.

לנוכח האמור, להלן קווי הפעולה שעל ישראל לקדם:

1) חתירה להכרעה מלאה כמנוף לסדר אזורי יציב: בראש ובראשונה, על ישראל להדגיש כי בהתמודדות עם חיזבאללה וחמאס היא לא תסתפק בהרתעה זמנית או בהסדרים חלקיים, אלא מכוונת להכרעה ולפירוק מלא של הארגונים. מעבר לצורך הביטחוני הישיר בנטרול האיום שעל גבולותיה, ארגונים אלו הם כלי מרכזי בידי שחקנים אזוריים לחיזוק מעמדן, בראשם איראן, ומי שמתעתדות למלא את החלל שנוצר בהיחלשותה. מדיניות בלתי מתפשרת, הן ברטוריקה והן במעשה, החותרת להכרעה, תעודד גורמים מתונים יותר לבחון העמקת מעורבותם בזירות אלו באופן בונה על חשבון מדינות מערערות יציבות כמו קטר וטורקיה.

2) שינוי המסגור המדיני של קטר: יש לפעול מול הממשל האמריקאי לשינוי תפיסתי ביחס לקטר ולעדכון האופן שבו היא מוגדרת ומוערכת בזירה האסטרטגית: לא כמתווכת חיונית, אלא כשחקן דו-ערוצי הפועל במקביל מול ארה"ב ומול גורמים המזוהים עם הציר האיראני. המשמעות היא שילוב סוגיית קשרי קטר עם איראן, חמאס וחיזבאללה בדיונים במסגרת דיאלוגים ביטחוניים עם וושינגטון, הערכות מצב אזוריות ושיתופי פעולה מודיעיניים. המטרה היא לייצר הבנה אמריקאית שלפיה תיווך קטרי אינו ניטרלי, אלא חלק ממערך אינטרסים רחב יותר שפעמים רבות עומד בסתירה לחזון היציבות והשגשוג של הנשיא טראמפ לאזור. כחלק מהדיאלוג על ישראל להמחיש באופן ברור כיצד התמיכה הקטרית מיתרגמת להתעצמות השלוחים האיראניים, פוליטית וצבאית, ומחלישה את המאמץ להביא לפירוקם מנשק.

3) העברת הבסיס האמריקאי אל-עודייד: מומלץ לקדם מול גורמי הממשל האמריקאי בחינה מחודשת של המשך ההסתמכות על בסיס אל-עודייד בקטר, נוכח פגיעותו הגבוהה לתקיפה איראנית בשל קרבתו הגאוגרפית, וכן לנוכח ההסתייגות הקטרית משימוש בשטחה לצורך תקיפות. בהתאם למגמה הקיימת של פיזור נכסים התקפיים לאזורים בטוחים וגמישים יותר במפרץ או באי דייגו גרסיה למשל, מומלץ לשקול העתקה הדרגתית של מוקדי הפעילות המרכזיים למיקומים מרוחקים ומוגנים יותר, לצורך שיפור חופש הפעולה והגמישות

המבצעית. מהלך כזה אף יצמצם את מנוף הלחץ שבידי קטר, ויחייב אותה ליישר קו באופן הדוק יותר עם האינטרסים האמריקאיים.

(4) הרחבת האכיפה נגד שלוחות "האחים המוסלמים": יש לפעול מול הממשל והקונגרס האמריקאי להרחבת היישום של הצו הנשיאותי אשר סיווג את שלוחות תנועת האחים המוסלמים במדינות כמו מצרים וירדן כארגוני טרור, כך שיכלול גם את מוקדי הפעילות, האירוח והתשתית במדינות שאינן מוגדרות כיום כיעד לסנקציות, ובראשן קטר (וכן טורקיה).

(5) התניה ופיקוח על סיוע קטרי בעזה ובלבנון: יש לפעול מול ארה"ב להגדרה של תנאים ברורים ומדידים שיקבעו את גבולות הפעולה הקטרית, ובראשם דרישה לשקיפות מלאה לגבי כל מימון לעזה וללבנון, לרבות יעדיו והשימוש בפועל, לצד איסור על העברת משאבים לגורמים המזוהים עם חמאס או חיזבאללה. במקביל, יש להציב דרישה לצעדים קונקרטיים מצד קטר לצמצום פעילות חמאס משטחה, ובכלל זה גירוש בכירי חמאס ונקיטת צעדי אכיפה נגד תשתיות המימון של הארגון על אדמתה. באשר לצבא לבנון, נוכח חדירה מתמשכת של חיזבאללה למנגנוני הצבא, בין היתר בתחום המודיעין, יש להצמיד לכל סיוע חוץ המועבר לו, הקטרי בפרט, מנגנוני פיקוח ובקרה הדוקים.

(6) עיצוב חלופות פרגמטיות לסיוע אזרחי בלבנון ובעזה: לנוכח היחלשות ההשפעה הישירה של טהרן והמאמץ הקטרי לתחזק את נכסי הציר, על ארה"ב וישראל לבחון דרכים ממוקדות לחיזוק גורמים מתונים הן בלבנון והן בעזה – ככל שתבשיל התקדמות ליישום השלב הבא – באמצעות רתימת מדינות המפרץ הרלוונטיות, ובראשן ערב הסעודית ואיחוד האמירויות, החוששות מהעמקת המעורבות בזירות עתירות סיכון עם "החזר השקעה" נמוך יחסית. קישור המעורבות בעזה ובלבנון להסכמים גדולים יותר – ביטחוניים, כלכליים ואנרגטיים – עשוי לסייע בכך.